

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**OBMOČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2019/2020**

3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Maja Novak: Cimre

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

ŠIFRA TEKMOVALCA: _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ **B:** _____ **C:** _____ **Č:** _____

Kriterij	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
A Razumevanje – do 20 t			
Kritična opredelitev do zapisa z utemeljitvijo – do 10 t			
Razmislek o povezavi med citatom in Albo – do 4 t			
Utemeljitev v povezavi z etiko – do 6 t			
SKUPAJ A			

B Uporaba književnega znanja – do 10 t	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
Poznavanje vsebinskega konteksta – do 6 t			
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 4 t			
SKUPAJ B			

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2019/2020

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
Presoja pojmovanja kriminalnega žanra z utemeljitvijo – do 6 t			
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 4 t			
SKUPAJ C			

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končno število točk
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t			
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t			
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t			
SKUPAJ Č			

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik območne komisije:

*Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2019/2020
3. in 4. letnik – gimnazijski programi
3. in 4. letnik – srednji strokovni programi
1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi*

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Maja Novak: Cimre

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi in

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

A Razumevanje – do 20 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- se kritično opredeli do zapisanih trditev v 1. priloženem odlomku (kritika) in svoje mnenje utemelji – do 10 točk

Pri opredelitvi izhaja iz zapisa, v katerem je veliko nepravilnosti. Te prepozna in svoje mnenje utemelji, npr.:

Pisateljica Maja Novak v svojem prvencu (Roman ni njeno prvo izdano delo, ni pisateljska začetnica, poznamo npr. Izza kongresa ali umor v teritorialnih vodah, 1993.); **povzema vse svoje poznavanje sveta, značaje, usod in jezika** (Kandidat lahko sprejme trditev ali pa jo dopolni, npr.: za kriminalko potrebujemo predvsem spor med dobrim in zlom, pri čemer je zločin na koncu obvezno kaznovan, vzpostavlja moralno ravnotežje v svetu.); **bombastičen slog, natrpan z domačimi in s tujimi citati** (Lahko sprejme trditev in ugotavlja, da je slog pretirano zanosen, ali pa kritiški zapis problematizira, npr. v romanu je izbrana uporaba besed, slogovnih značilnosti in slogovnih postopkov, npr. ekspresivne besede, ironične besede, okrasni pridevki, mnogovezje, inverzija, citati iz tujih jezikov, dialogi s številnimi notranjimi monologi, ironija, samoironija, komičnost, interferenca ...); **številne aluzije na izpraznjeni svet** (Kandidat se lahko strinja s trditvijo in jo utemelji ali pa ugotavlja, da v prikazanem svetu na koncu vendarle zmaga pravica, zločin je kaznovan, v svetu se mora vzpostaviti moralno ravnotežje, »kolesje družbe deluje«, kot zapiše Maja Novak.); **stranski rokavi pripovedni tok po nepotrebnem zapletajo** (Retrospektivne zgodbe res upočasnjujejo dogajanje, toda pomensko ilustrirajo književno sedanost.); **amaterska detektivka Rebeka kot stereotipna literarna oseba, ki z navideznim ekshibicionizmom v ničemer ne prispeva k sugestivnosti pripovedi** (Rebeka je vsevedna pripovedovalka, kompleksen lik, blesti v javnosti, oblastizeljna, manipulativna, hkrati pravičniška, zaradi osebnostnih lastnosti, pronicljivega duha in ironičnega ter samoironičnega prikaza nikakor ni stereotipna oseba.); **osebe so črno-bele, moški so naivni humanisti, ženske so nevrotične negativke** (Črno-beli polarizaciji lahko ugovarjamo: nekatere osebe so prikazane večplastno, npr. Jana, njihovi odzivi pa so pogosto psihološko utemeljeni, npr. Albin naklep; osebe se zaradi dogajanja spreminjajo, moški imajo res stransko vlogo, so manj zapleteni, njihove reakcije so predvidljive, na njihove odzive vpliva tudi zaljubljenost. Pri ženskih likih srečamo zahrbtnost, maščevanje (»cimre«), zvijačnost, ljubosumnost, samozavest (Rebeka), brezčutnost (Alba), manipulativnost (Alba). Nevrotična je zlasti Jana, vendar ni negativka ...); **brez pravih motivov, predvidljivosti, intelekta in zvijačnosti** (Kandidat se lahko strinja s trditvijo, vendar naj zapis utemelji; načelno so osebe motivirane, roman ni predvidljiv, nastopajo intelektualke (npr. Rebeka),

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2019/2020

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

intelektualci (npr. Mavricij), zvite osebe (npr. Alba) ipd.); **skupaj z morilko Faniko, ki je prepričljivo motivirana zločinka, tudi neprepričljivi Tanja in Meri pravzaprav ne vesta, zakaj sta se sploh znašli v tej baročno nabrekli kriminalni pripovedi** (Morilka Fani je res prepričljivo motivirana, saj mora zaradi varnosti vseh prevzeti svoj delež krivde (ni imela motiva za Murkov umor, zato je morala umoriti Tanjo), Tanja in Meri pa imata v zgodbi svoji vlogi, Tanja mori in je umorjena, Meri je pohlepna ...); **Zločinci kar kričijo po razkritju – zato tudi edini resnično dobro oblikovan značaj, sposoben detektiv Hren, nima pretežkega dela** (Ne drži, za odkritje zločincev sta potrebna Rebekino sistematično zasledovanje in ustvarjalno sklepanje, detektiv Hren ni sposoben, toda niti ni nesposoben, je konvencionalen policijski lik.); **indici so nelogični, pištola, smrtonosno orožje, je fetišizirana, saj včasih je, včasih je ni, iz nje pa se strelja takrat, ko je treba** (Indici sami po sebi nimajo pomena, tega dobijo šele z osmišljanjem in s povezovanjem dejstev. Kandidat se lahko strinja s trditvijo ali pa navede drugačno možnost. Povsod mora dejstva utemeljevati, npr.: če je Fanika vrnila Jani pištolo v sredo, 15. maja, Tanjo pa so umorili v noči iz srede na četrtek, iz kasnejšega besedila pa izvemo, da je Alba krotila Tanjo z Janino pištolo, se lahko vprašamo, kje jo je dobila.); **samo ena izjema zablesti v tem romanu – končni prizor, ki je prepričljiv, saj se zaradi naključnega skoka psa vzpostavi popolna katarza – tudi osrednje amaterske detektivke** (Lahko se strinja s trditvijo, vendar jo mora utemeljiti. Pričakovan odgovor pa je, da popolne katarze v romanu ni. Pes onemogoči »srečen« konec. Alba je ubita. Rebeka bo zaznamovana.)

Vrednotimo predvsem analizo in komentar naslednjih trditev:

- amaterska detektivka Rebeka kot stereotipna literarna oseba, ki z navideznim ekshibicionizmom v ničemer ne prispeva k sugestivnosti pripovedi,
- osebe so črno-bele, moški so naivni humanisti, ženske so nevrotične negativke brez pravih motivov, predvidljivosti, intelekta in zvijačnosti,
- zločinci kar kričijo po razkritju – zato tudi edini resnično dobro oblikovan značaj, sposoben detektiv Hren, nima pretežkega dela,
- samo ena izjema zablesti v tem romanu – končni prizor, ki je prepričljiv, saj se zaradi naključnega skoka psa vzpostavi popolna katarza – tudi osrednje amaterske detektivke.

*Za natančno kritično opredelitev, utemeljeno s smiselnimi, z jasnimi in s konkretnimi dejstvi prejme **največ 10 točk**, za pomanjkljiv zapis se odšteje ustrezno število točk. Upoštevamo tudi poglobljenost. Kandidat lahko analizira in komentira tudi manj trditev – v tem primeru upoštevamo poglobljenost in izvirnost.*

Kritiški zapis mora biti napisan v obliki zaokroženega besedila. Lahko je dodan uvodni komentar in/ali smiselni zaključek, ki na različne načine smiselno sintetizira kandidatova kritiška opažanja, vendar ne zadošča samo posplošen ali načelen zapis ugotovitev (npr.: V odlomku kritike je veliko nenatančnih podatkov. Ne strinjam se s kritikom, ki napačno navaja nekatera dejstva ... Kritika mora tudi graditi in vzgajati. Všeč mi je, da je kritik napadalen, saj ne maram kriminalnega žanra ...).

- **razmisli o povezavi med citatom in Albo – do 4 točke**

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2019/2020

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

V razmisleku se naveže na citat, iz katerega razberemo pozitiven odnos Patricie Highsmith do zločincev, ki ne sprejemajo stvari takšnih, kot so, ampak jih želijo spremeniti.

Vprašanje je, ali velja ta trditev tudi za Albo Schmidt (rojena Zora Kovač, doma iz Bohinjske Bistrice, dijakinja jeseniške gimnazije, kaznovana z ukorom pred izključitvijo zaradi kraje avtomobila, najstarejša prebivalka Resljeve 49, kamor se je vselila pred petimi leti pri svojih 26 letih, po maturi se je želela vpisati na igralsko akademijo, a ni opravila sprejemnih izpitov, znašla se je med statisti, zaigrala tudi v filmu, se zaljubila v rekviziterja Konrada, se zapletla v sporno prodajo stilnega pohištva, uporabljenega v filmu, rekviziter je zanikal, da jo je v prodajo nagovoril on, zato so mu izdali oprostilno sodbo, njo pa obsodili na leto in pol zapora, pogojno na tri leta ...), pobudnico umorov v romanu Cimre, ki deluje prefinjeno (npr. ko želi Jano prepričati, da je kriva), a hkrati zahrbtno in maščevalno izrablja svoje nesojene igralske talente (je pobudnica obeh umorov, sostanovalkam razdeli različne vloge, groteskno dopolnjuje svoj scenarij ...). Ima problematično preteklost in kriminalno sedanost. Je brezčutna, bistra in z dolgočasna.

Opomba: Kandidat lahko utemeljuje tudi drugačno mnenje, npr. vseč mi je njen brezčutni značaj, blizu mi je njena z dolgočasnost, ravna brez kompromisno, predvideva vzrok in posledico, ljudem podeljuje usodne vloge ...

Za jasn in smiseln razmislek o povezavi med citatom in Albo prejme **največ 4 točke**, za pomanjkljivejši in napačen zapis se odšteje ustrezno število točk.

- **svoje razmišljanje utemelji s pomočjo motivov maščevanja in igre vlog ter poveže z etiko v romanu – do 6 točk**

Npr. Alba je hladnokrvna morilka, njena duša je mrtva že leta in leta. Maščuje se, ker je kot zapeljano dekle morala plačevati tako za lastne kot Konradove grehe, pri čemer je s premišljenim scenarijem, ki ga je groteskno dopolnjevala, razdelila med sostanovalk vlogo za uboj Konrada in nato še Tanje, ki so jih »igralke« bolj ali manj prepričljivo odigrale (obupana Tanja je morilka Konrada, nekdanjega fanta in očeta njenega nezakonskega otroka, zaradi strahu, da bi Tanja vse izdala policiji, jo je bila Fanika prisiljena umoriti, truplo je pomagala odnesti Meri ... – vse to so želele podtakniti Jani, prvi osumljenki umora, ki z »igro v igri« (igranje amnestične osebe) vse še samo zaplete); obiski sostanovalk v psihiatrični kliniki na Poljanskem nasipu, ki zahtevajo za »koristen molk« usluge (Alba ji želi »pomagati« pri krivdi, ki ji jo je naprtila, Meri želi del stanovanja, Fanika prosi za njeno ljubezen in ji vrne baretto). Ravno zaradi obiskov Jane je na koncu Alba tudi razkrita.

Na koncu so v enem prostoru zbrani vsi osumljenci, Meri razkrije organizatorico zločina, potem se pojavi na vratih črn rotvajler, za njim Janina mama ... zlo ni samo zlo in dobro ni samo dobro – skok psa in Albina smrt ...

Roman (zgodba, Albina smrt, zaključek) ohranja povezavo s tradicijo; zločin se ne spleča, na koncu zmaga dobro, zlo je kaznovano, toda opozarja tudi na to, da je v svetu zapletenih medsebojnih odnosov (pogosto travmatičnih) lahko vnaprejšnja delitev ljudi na dobre in slabe za posameznike tudi usodna.

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2019/2020

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

Nekateri vsebinski elementi niso tradicionalni, npr. kolektivni zločinec, dvojna perspektiva (Jana in Rebeka), izrazita komika (tudi ironija in samoironija), distanca do realnosti in samega kriminalističnega žanra, opozarjanje na postopek pisanja itd.

*Za poglobljeno, jasno in smiselno utemeljitev, ki vključuje motive maščevanja, igre vlog in povezavo z etiko, prejme največ **6 točk**, za pomanjkljivejši in napačen zapis se odšteje ustrezno število točk.*

B Uporaba književnega znanja – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **pozna vsebinski kontekst – do 6 točk**

Iz zapisa je razvidno, da pozna tako vsebino romana Cimre kot vsebinski kontekst.

*Za poznavanje in razumevanje vsebine romana in vsebinskega konteksta prejme največ **6 točk**. Če se v spisu pojavijo napake zaradi nepoznavanja vsebine, oseb, motivov, igre vlog ipd., se odšteje ustrezno število točk.*

- **uporablja ustrezne literarnvedne pojme – do 4 točke**

V spisu uporablja ustrezne in smiselne literarnoteoretske pojme (npr. roman, kriminalka, pripovedovalec, ironija, komičnost ...) in literarnozgodovinske pojme (npr. slovenska književnost v drugi polovici 20. stoletja/sodobna slovenska književnost).

*Za ustrezno uporabo literarnoteoretskih in literarnozgodovinskih pojmov prejme največ **4 točke**, zaradi nepoznavanja omenjenih pojmov se odšteje ustrezno število točk.*

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **s pomočjo drugega odlomka in celotnega romana presodi avtoričino preseganje tradicionalnega pojmovanja kriminalnega žanra in svoje razmišljanje utemelji – do 6 točk**

Razmišlja o tem, s čim/na kakšen način pisateljica presega tradicionalno pojmovanje kriminalnega žanra (dve pripovedovalki, igra z romanom, s pisanjem in z literarno fikcijo, igra vlog, bogat jezik in slog, vključevanje številnih lastnih imen s področja filma, gledališča, literature, slikarstva ... – t. i. pisateljčin »svetovljanski mozaik« ..., zapleteni

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2019/2020

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi

medsebojni odnosi, presenetljiv konec ...), pri čemer omeni tudi odlomek (etično sporočilo romana).

Za jasno in utemeljeno izraženo presojo, ki vključuje tudi drugi odlomek, prejme največ 6 točk. Za nepopoln oz. pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- **piše izvirno in ustvarjalno – do 4 točke**

Svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z zanimivim, s prepričljivim in z izvirnim pristopom do interpretacije problema, ki se razlikuje od večine preostalih spisov, npr. argumentirano zagovarja drugačno stališče od pričakovanega. Izvirnost vrednotimo tudi tam, kjer kandidat smiselno utemeljuje dejstva/dogodke, ki niso pričakovani.

Za izvirno pisanje prejme največ 4 točke.

Č Jezikovna pravilnost in zgradba besedila – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka za jezikovno pravilnost in jezikovno ustreznost svojega spisa prejme največ **7 točk**, od tega največ **4** za jezikovno pravilnost in največ **3** za slogovno ustreznost:

- 4 t – za jezikovno brezhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami
- 3 t – za jezikovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo
- 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo

- 3 t – za slogovno brezhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami
- 2 t – za slogovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo

Tekmovalec/tekmovalka za ustrezno zgradbo svojega spisa dobi največ **3 točke**:

- 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, besedilo ustrezne dolžine
- 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno
- 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, besedilo je prekratko

Sestavili: Marjana Jus, Valentina Kobal, Vladimir Pirc

Ocenjevalni obrazec – območno tekmovanje 2019/2020

3. in 4. letnik – gimnazijski programi

3. in 4. letnik – srednji strokovni programi

1. in 2. letnik – poklicno-tehniški programi